

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра **Фінансового менеджменту та фондового ринку**

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

“ ____ ” _____ 2024_ р. (підпис)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності **072 Фінанси, банківська справа та страхування**

за магістерською програмою професійного спрямування
Фінансовий та страховий менеджмент

на тему: **«Управління інвестиційною діяльністю банку»**

Виконавець:

Студентка 6 курсу факультету **ФБС**

Карамон Єлизавета Олександрівна _____

(підпис)

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Лапіна Ірина Сергіївна _____

(підпис)

Одеса - 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БАНКІВСЬКОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	6
1.1 Інвестиції та інвестиційна діяльність.....	6
1.2 Банк як об'єкт і суб'єкт інвестиційної діяльності	10
1.3 Нормативно-правові засади здійснення інвестиційної діяльності банків.....	19
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «РАЙФФАЙЗЕН БАНК».....	26
2.1. Інвестиційна діяльність комерційних банків на банківському ринку України.....	26
2.2 Аналіз діяльності АТ “Райффайзен банк”.....	31
2.3 Оцінка інвестиційної діяльності АТ “Райффайзен банк”.....	34
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ.....	43
3.1 Основні пріоритети інвестиційної діяльності банків.....	43
3.2 Зарубіжний досвід інвестиційної діяльності банків.....	49
3.3 Вплив міжнародного досвіду на банківську інвестиційну діяльність України.....	53
ВИСНОВКИ.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	70
ДОДАТКИ.....	74

ВСТУП

Актуальність теми. Банківська система відіграє вирішальну роль в інвестиційній діяльності, оскільки вона тісно пов'язана з фінансовими установами. Значний вплив на залучення іноземних інвестицій має розвиток банківської системи, оскільки відображає рівень інвестиційної активності та становлення нового економічного механізму, що відповідає вимогам подолання кризових явищ і оздоровлення економіки країни. Банки демонструють великий інтерес до інвестування в цінні папери, що стимулює їх інвестиційну активність. Інвестуючи в цінні папери, банки можуть досягти ліквідності, підвищити прибутковість і захистити свої кошти з мінімальними ризиками.

Основним завданням інвестиційної діяльності банку є забезпечення надійності зберігання коштів, підвищення ліквідності та прибутку, диверсифікація вкладень, покращення умов інвестування. Це досягається шляхом поєднання різних інвестиційних характеристик для забезпечення стабільного доходу та мінімізації ризиків. Належне інвестування є неодмінною умовою для досягнення успішної економічної реформи та здійснення суттєвих перетворень в економіці країни, включаючи поживлення виробництва продукції, розширення ринку та вдосконалення соціальної інфраструктури. Створення та впровадження передових технологій, сучасних систем організації та управління виробництвом і збутом, розвиток ринкової інфраструктури, розвиток інформатизації суспільства – усе це залежить від надійних капіталовкладень. По суті, без відповідного фінансового забезпечення реалізація цих ключових елементів стає недосяжною.

Унікальність банківської інвестиційної діяльності полягає в тому, що вона потребує дотримання як Закону України «Про інвестиційну діяльність», який регулює інвестиційну діяльність в Україні, так і Закону «Про банки і банківську діяльність», а також інших відповідних законодавчих та нормативних актів, акти, які контролюють банківські операції.

У сучасному контексті банківська галузь відіграє вирішальну роль як у макро-, так і в мікроекономічних аспектах економіки країни. Це не тільки

сприяє зростанню економіки, але й забезпечує успіх окремих банків і всієї банківської системи. Попит на банківські інвестиційні послуги продовжує зростати з кожним роком. Однак через швидкий розвиток банківського сектору та конкурентне середовище банки змушені диверсифікувати розподіл своїх ресурсів і досліджувати нові шляхи отримання прибутку. Інвестиційні операції є життєво важливим інструментом у сучасній системі управління банками.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних засад інвестиційної діяльності комерційного банку та розробка шляхів щодо її удосконалення в комерційному банку АТ «Райффайзен банк».

Для досягнення поставленої мети вирішено наступні завдання:

- визначено сутність інвестицій та інвестиційної діяльності;
- розглянуто банк як суб'єкт і об'єкт інвестиційної діяльності;
- розглянуто нормативно-правові засади здійснення інвестиційної діяльності банків;
- проведено аналіз інвестиційної діяльності комерційних банків на банківському ринку України;
- проаналізовано діяльність АТ «Райффайзен банк»;
- зроблено оцінку інвестиційної діяльності АТ «Райффайзен банк»;
- визначено основні пріоритети інвестиційної діяльності банків;
- розглянуто вплив міжнародного досвіду на банківську інвестиційну діяльність;
- розглянуто міжнародний досвід інвестиційної діяльності банківських установ.

Предметом кваліфікаційної роботи є теоретичні та методичні засади управління інвестиційною діяльністю комерційного банку.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є економічні процеси, що пов'язані з управлінням інвестиційною діяльністю банків в Україні.

Методи дослідження. В роботі використані різні методи аналізу, включаючи порівняльний аналіз, монографічний аналіз і статистичний аналіз, а також використані табличний, графічний і абстрактно-логічний методи.

Інформаційну базу складають різноманітні джерела, зокрема нормативні та законодавчі документи, підручники, навчальні посібники, монографії, наукові статті, статистичні дані, а також дані офіційної звітності АТ «Райффайзен Банк».

Структура кваліфікаційної роботи. Робота виконана на 73 сторінках. Складається зі вступу, трьох розділів та висновків. Має 16 таблиць, 3 рисунка, 37 використаних джерел і 3 додатка.

За результатами дослідження підготовлені тези на тему «Особливості інвестиційної діяльності комерційних банків в умовах воєнного стану в Україні» для VII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет – конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Сучасні інструменти управління корпоративними фінансами», які були опубліковані в листопаді 2023 р.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі досліджено теоретичні основи банківської діяльності та проаналізовано інвестиційну діяльність комерційного банку АТ “Райффайзен Банк Аваль”. Були здійсненні такі висновки:

1. Термін «інвестиції» походить від латинського слова «invest», що означає «інвестувати». У загальному розумінні інвестиції передбачають розміщення капіталу з метою його збільшення в майбутньому. Водночас збільшення капіталу повинно бути достатньо значним, щоб компенсувати рішення інвестора відмовитися від використання своїх доступних коштів для негайного споживання та отримати компенсацію за ризик пом’якшення збитків, спричинених інфляцією, у наступні періоди [3].

2. Відповідно до статті 5 Закону України Про інвестиційну діяльність розглянуті такі суб’єкти інвестиційної діяльності як громади, юридичні особи України, іноземні держави та держава.

Також розглянуті такі об’єкти інвестиційної діяльності як фізичні та юридичні особи, а також держава чи територіальна громада.

Визначено, що корпоративними інвесторами є акціонерні товариства або підприємства інших форм власності, які мають кошти.

Також досліджена структура інвестиційного портфеля, яка складається з цінних паперів та з прямих банківських інвестицій.

3. Розглянуто нормативно-правові засади здійснення інвестиційної діяльності банків.

Існує низка правових актів такі як:

- 1) Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року;
- 2) Закон України “Про банки та банківську діяльність” від 07 грудня 2000 року;
- 3) Закон України “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні” від 30 жовтня 1996 року;

4) Закон України “Про Національний Банк України” від 20 травня 1999 року;

5) Закон України “Про інвестиційну діяльність” від 18 вересня 1999 року;

6) Закон України “Про цінні папери та фондовий ринок” від 23 лютого 2006 року.

4. Інвестиційна діяльність на фондовому ринку забезпечує підвищення прибутковості банківських операцій, збільшення ліквідності банківських установ та захист їх фінансових ресурсів від впливу інфляції. Розміщення коштів у цінні папери за обсягом вкладень посідає друге місце серед активних операцій банку після кредитування. За останні п’ять років обсяг інвестиційних ресурсів українських банків збільшився на 112,5%, переважно за рахунок стрімкого зростання показника у 2022 році, що свідчить про наявність достатньої ресурсної бази для активної інвестиційної діяльності. Отже, інвестиційна діяльність українських банків характеризується повільними темпами розвитку та низьким банківським відсотком на тлі високих процентних ставок за споживчими кредитами. В основному банківські інвестиції є вкладеннями в державні цінні папери для отримання рефінансування від Національного банку України, а також для використання їх як застави. Банки можуть використовувати вкладення у цінні папери (акції, корпоративні облігації) як диверсифікації джерел прибутку і підвищення ліквідності, що також позитивно позначиться економіці, задовольняючи попит на довгострокові фінансові ресурси із боку середнього й великого бізнесу. Для цього необхідно активувати існуючу біржу та пропонувати цінні папери від прозорих та прибуткових компаній із позитивною репутацією. Вирішення цих питань сприятиме активізації діяльності комерційних банків як інвесторів на цьому ринку.

5. Проаналізовано нормативи ліквідності АТ Райффайзен Банк Аваль протягом 2018-2020 рр. Усі дані таблиці показують стабільну відповідність з 2018-2020 рр. У 2020 році відбулося зростання показників, зокрема, за

стандартом Н6, який досяг 88,4%. Показник LCRbb також зазнав значного зростання зі 197,66 % у 2019 році до 286, 14 % у 2020 році. Найбільше зростання відбулося по показнику LCRib, який зріс зі 196, 26% у 2019 році до 467,56% у 2020 році.

Проаналізувавши зібрані дані, висновок такий, що ліквідні активи домінують у загальній структурі банківських активів, тоді як неліквідні активи складають найменшу частку.

За аналізом коефіцієнтів ліквідності за 2018-2020 рр. можна зробити такі висновки, що банк ефективно дотримується нормативних стандартів за більшістю показників, хоча керівництво надавати пріоритет моніторингу рівнів виданих кредитів і залучених депозитів, щоб зменшити потенційні ризики, пов'язані з дисбалансом ліквідності.

6. На підставі проведеного аналізу активів банків України за 2019-2022 рр можна зробити такий висновок, що протягом періоду відбулося помітне зрушення в коефіцієнтів резервування . У 2019 році банк підтримував значний коефіцієнт резервування на рівні 91,5%, що свідчить про наявність проблемних кредитів . Однак станом на 2020 рік цей показник почав знижуватися та досягнув лише 7,1%.

Аналізуючи інвестиційний портфель АТ Райффайзен Банк Аваль за 2019-2020 рр, видно, що відбулося значне збільшення загального обсягу інвестицій на 17 712 571 тис.грн. Проте, відбулося зменшення коштів, які спрямовані на інвестиції в нерухоме майно, на 4 млн. 605 тис.грн.

За даними таблиці 2.6 можна зробити висновок, що з 2019 року банк демонструє показник рентабельності активів, що перевищує одиницю, що свідчить про прибуткову діяльність, так і про ефективне розміщення ресурсів. Протягом періоду з 2019-2022 рік банк стабільно досягав показника рентабельності власного капіталу, який перевищував мінімальний поріг у 15%. Це свідчить про вміле управління банком власним капіталом.

На підставі проведеного аналізу з таблиці 2.7 можна сказати, що відбулося зростання зобов'язань порівняно з попереднім періодом на 16.20%.

Як видно за таблицею 2.9 загальна сума активів банку у 2020 році 107 361 130 тис.грн, що на 29,5% більше ніж у 2019 році. У 2020 році збільшилася сума заборгованості кредитних установ на 15 5447 060 тис.грн, однак зменшилася сума кредитів клієнтам на 1647 180 тис. грн. у порівнянні з 2019 роком.

Як видно за таблицею 2.10, загальна сума пасивів банку у 2020 році в порівнянні з 2019 роком збільшилася на 24 455 368 тис.грн. Також суттєво збільшення відбулося через зміну ряду показників:

- збільшення заборгованості перед кредитними установами на 3 527 313 тис.грн;
- збільшення заборгованості перед клієнтами на 21 417 101 тис.грн;
- збільшення резервних та інших фондів на 474 100 тис.грн.

Провівши аналіз банківської діяльності АТ «Райффайзен Банк», встановлено, що ця установа є однією з найбільших фінансових установ України. Зазначимо, що АТ «Райффайзен Банк» є єдиним банком в країні, який діє відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» та надає державну гарантію повного захисту довірених громадянами коштів. Банк обслуговує широке коло клієнтів і активно розширює програми кредитування фізичних осіб, включаючи кредити на придбання як первинної, так і вторинної нерухомості, автокредити, різноманітні кредитні продукти готівкою та картками. Крім того, Райффайзен Банк лідирує за зростанням депозитного портфеля фізичних осіб.

За оцінкою загальних активів банк посів другу позицію, що свідчить про постійне просування до стратегічних цілей, пристосовуючись до зовнішніх обставин і досягаючи відчутних результатів зростання. Це свідчить про непохитну стабільність і спритність АТ «Райффайзен Банк» у оперативному реагуванні на зміни в економічному ландшафті.

7. Розглянуті основні пріоритети інвестиційної діяльності банків. Існують несприятливі обставини, які перешкоджають прогресу інвестиційного банкінгу в економіці та проблеми, які виділяють експерти українського

фондового ринку. Крім того, на фондовому ринку не вистачає значної кількості авторитетних компаній, а деякі навіть вирішили піти з ринку, перетворившись на акціонерні товариства.

8. Як видно, кредитування є не лише основною функцією банків, але й прибутковість інвестицій також порівнянна з прибутковістю позик. Індійські комерційні банки дотримуються двох важливих коефіцієнтів, а саме співвідношення кредитів і депозитів і співвідношення інвестицій до депозитів. Комерційні банки в Індії стратегічно залучають кошти для позик та інвестицій, однак частка цієї діяльності може відрізнитися між банками. Проте кредитування залишається основним напрямком діяльності банків. Внутрішня політика комерційних банків цієї країни регулює їх діяльність і прийняття рішень. Іноземні банки виділяють однакову частку в 37% як на кредити, так і на інвестиції. В усіх банках кредити становлять 58% їхніх активів, а інвестиції - 27%.

9. Світовий досвід неодноразово демонструє, що іноземні інвестиції мають суттєві переваги порівняно з іншими методами фінансування галузей економіки. Тому для України вкрай важливо врахувати світовий досвід регулювання інвестиційного процесу, зокрема щодо впровадження законодавчих заходів, які надають податкові пільги та встановлюють регулювання, що відповідає економічній ситуації. Сюди ж входить необхідність розвитку окремих галузей, які стимулюють ключові сфери економіки. Крім того, існують міжнародні та міждержавні банки розвитку, такі як ЄБРР та IFC, які відіграють значну роль у підтримці різних проектів. В економічно стабільних країнах, таких як Німеччина, Франція, Іспанія та Японія, банки розвитку виділяють кошти на соціальні, екологічні та технологічні ініціативи. З іншого боку, у країнах з динамічною економікою, таких як Китай, Індія, Казахстан і Бразилія, банки розвитку зосереджуються на наданні кредитів конкретним секторам, які сприяють промисловій конкурентоспроможності та швидкому економічному зростанню.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безродна С. М. Інвестування : компендіум / С. М. Безродна, Н. В. Миськова. Чернівці, 2019. – 200 с.
2. Бєлова І.В. Оцінка ефективності інвестиційної діяльності банку (на прикладі АТ «Райффайзенбанк Аваль») / І.В. Бєлова, Ю.Л. Гайдук // Проблеми і перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України : збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції (23 листопада 2019 р., м. Суми). – Суми : Сумський державний університет, 2019. – С. 222-226.
3. Бородінова Ю. Ю., Тимошенко Н. Ю. Економічна сутність та значення інвестиційної політики. Київ, 2019. URL: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/viewFile/73389/68766>.
4. Брежнєва-Єрмоленко О. В. Детермінанти інвестиційної діяльності комерційних банків / О. В. Брежнєва-Єрмоленко, О. В. Золотарьова, К. О. Москаленко // Економіка і суспільство, 2019. - № 19. – С. 948-954. – DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-19-142>.
5. Житар М. О. Державна політика регулювання та стимулювання інвестиційної діяльності банків України / М. О. Житар, Ю. В. Ананьєва // Науковий вісник Ужгородського Університету, 2019. – № 1 (53). – С. 163- 167. – DOI: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2019.1\(53\).163-167](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2019.1(53).163-167).
6. Звіти банку. Офіційний сайт Райффайзен банк Аваль. – Режим доступу: https://ex.aval.ua/about/bank_reports/.
7. Івченко К. А. Шляхи вдосконалення банківського законодавства України. Актуальні проблеми політики. №49. 2019. С. 237-245.
8. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні затверджена Постановою Правління НБУ від 28.08.2001 № 368. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>.
9. Калусенко В. В. Аналіз інвестиційного портфеля банків України та стратегія управління ним / В. В. Калусенко // Збірник наукових праць

Університету державної фіскальної служби України, 2019. – № 1. – С. 63-78. – DOI 10.33244/2617-5940.1.2019.63-78.

10. Кльоба Л. Г. Банківська інвестиційна діяльність на ринку цінних паперів. Економіка та держава. №6. 2019. С. 20-24

11. Коваленко В. В. Система ризик-менеджменту кредитно-інвестиційного діяльності в банках / В. В. Коваленко, А. І. Грушицька // Інфраструктура ринку, 2019. – Вип. 37. – С. 584-590.

12. Кравчук І. С. Особливості реалізації банками інвестиційної політики на ринку цінних паперів України: збірник наукових праць. №1. 2019. С. 198-211.

13. Кривцун І. М., Савула І. Б. Перспективи розвитку банківського інвестування в контексті економічного зростання. С. 465-468

14. Леонов С. В. Інвестиційний потенціал банківської системи: монографія. Суми, 2019. 375 с.

15. Луців Б. Інвестиційна політика банків: навчальний посібник. Тернопіль, 2018. 266 с.

16. Луців Б. Оцінка ризиків кредитно-інвестиційної діяльності комерційних банків / Б. Луців, О. Заславська // Світ фінансів, 2019. – № 1. – С. 18-28.

17. Мазікова Є. В. Інвестиції банків в цінні папери: сутнісний аспект та тенденції розвитку в сучасних умовах. / Є. В. Мазікова, Н. Н. Юманова. // Економічні та соціальні зміни: факти, тенденції, прогноз, 2019. – № 6 (42). – С. 185-202.

18. Мазняк В. М. Особливості організації та регулювання діяльності банків на ринку цінних паперів: дис. канд. екон. наук. 1999. – 182 с.

19. Марченко О. В. Оцінка кредитно-інвестиційної діяльності банку / О. В. Марченко, Ю. М. Золотопуп // Молодий вчений, 2019 – № 2 (42). – С. 283-287.

20. Менеджмент інвестиційної діяльності : підручник / [М. П. Бутко, І. М. Бутко, М. Ю. Дітковська та ін.] ; за заг. ред. М. П. Бутка. – К. : Центр учбової літератури, 2019. – 480 с.
21. Микова М. С. Банківське інвестиційне кредитування юридичних осіб в Україні. Актуальні проблеми економіки. №5. 2011. С. 208-216.
22. Мітюхин Д. С. Управління інвестиційною діяльністю регіонального ринку банківських послуг // Вістник ГУТУ, 2019. – № 2. – С. 88-93.
23. Мороз О. Активізація банківського інвестування в Україні. Вектор. 2015. С. 235-237.
24. Мулик І. В. Кредитно-інвестиційна діяльність банків: сутність та значення для економіки. Регіональна бізнес-економіка та управління. №3. 2013. С. 85-91.
25. Озерчук О. В. Управління інвестиційним портфелем банків в Україні: теоретичні та прикладні аспекти / О. В. Озерчук // Наукові праці НДФІ, 2019. – № 1 (86). – С. 85-100.
26. Петрук А. О. Проблеми та перспективи розвитку методів регулювання інвестиційної діяльності банків, пов'язаної з похідними фінансовими інструментами / А. О. Петрук // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу, 2019. – № 2 (43). – С. 61-64. – DOI: [http://dx.doi.org/10.26642/pbo-2019-2\(43\)-61-64](http://dx.doi.org/10.26642/pbo-2019-2(43)-61-64). 53
27. Про банки і банківську діяльність. Закон України. Відомості Верховної Ради України, 2001, № 5-6, ст. 30. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
28. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні. Закон України. Відомості Верховної Ради України, 1996, № 51, ст. 292. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80>.
29. Про інвестиційну діяльність. Закон України. Відомості Верховної Ради України, 1991, № 47, ст. 646. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.

30. Рамазанов А. В. Особливості інвестиційних операцій банків. *Актуальні проблеми економіки та права*, 2019. – № 4. – С. 175-179.
31. Руденко С. А. Проблеми та перспективи розвитку банківського проєктного фінансування. // *Труди молодих вчених*, 2019. – Т. 1. – № 12. – С. 133-136.
32. Смолінська С. Д., Самбірська О. Р. Аналіз кредитно-інвестиційної діяльності банку. *Economics*. №2.2019. С. 115-116.
33. Сохацька О. М. Фундаментальний та технічний аналіз цін товарних та фінансових активів / О. М. Сохацька, І. В. Роговська-Іщук, С. І. Вінницький. Київ: Кондор, 2019. – 302 с.
34. Третьякова О. В., Харабара В. М., Грешко Р. І. Фондовий ринок України: особливості функціонування в сучасних умовах. *Економічна наука*. №5. 2020 С. 103-107.
35. Циганова Н. В. Роль консолідації банків у формуванні ресурсних можливостей щодо забезпечення інноваційного розвитку економіки. С. 332-334.
36. Черкасова С. В. Банківська інвестиційна діяльність на вітчизняному фондовому ринку. *Підприємництво і торгівля*. №24. 2019. С. 51-58.
37. Карамон Є.О. Особливості інвестиційної діяльності комерційних банків в умовах воєнного стану в Україні. *Сучасні інструменти управління корпоративними фінансами: Збірник матеріалів VII Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих вчених*, 15 листопада, КНЕУ 2023. Київ: КНЕУ. С.543-547.